

Kalendarium łambinowickie

(styczeń–grudzień 2012)

Styczeń

5 i 12 stycznia

- W muzeum w Opolu i w Łambinowicach odbyły się premierowe pokazy filmu edukacyjnego pt. *Lamsdorf/Łambinowice. Muzeum i miejsce pamięci* w reżyserii Alicji Schatton. Przedstawia on skomplikowaną historię Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach, poczynając od lat sześćdziesiątych XIX w., aż do połowy lat czterdziestych XX w., oraz działalność muzeum.

16 stycznia

- W Łambinowicach uroczystie otwarto nową ekspozycję stałą pt. „W niewoli niemieckiej”, poświęconą losom jeńców różnych narodowości, którzy podczas II wojny światowej byli przetrzymywani w niemieckiej niewoli.

20 stycznia

- W Opolu odbyło się otwarcie wystawy czasowej pt. „Armia Generała Andersa”, przygotowanej przez Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi.

Luty

29 lutego

- W opolskiej siedzibie muzeum zorganizowano spotkanie z dr Agnieszką Pietrzak, autorką książki pt. *Główny Zarząd Informacji wobec oflagowców 1949–1956*, będącej jej pracą doktorską, obronioną na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego pod kierunkiem prof. Jana Żaryna. Książka ta przedstawia stosunek i metody pracy Głównego Zarządu Informacji (kontrwywiadu wojskowego) wobec oficerów, którzy w latach II wojny światowej przebywali w oflagach.

- lutych
- Doktor Piotr Stanek, kierownik Działu Naukowo-Badawczego Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu (dalej: CMJW w Łambinowicach-Opolu), zdobył pierwszą nagrodę w konkursie Instytutu Pamięci Narodowej i Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk na Najlepszy Debiut Historyczny Roku 2011 za pracę doktorską pt. „Stefan Korboński (1901–1989). Działalność polityczna i społeczna”.

Marzec

- 17 marca
- Przed Pomnikiem Martyrologii Jeńców Wojennych odbyły się obchody 67 rocznicy wyzwolenia obozów jenieckich w Lamsdorf. W uroczystości uczestniczyli przedstawiciele organizacji kombatanckich, władz państwowych i samorządowych, służb mundurowych, instytucji kulturalno-oświatowych, nauczyciele, uczniowie, mieszkańcy okolicznych miejscowości oraz 91. Batalion Logistyczny 10. Opolskiej Brygady Logistycznej w Opolu. Podczas uroczystości odprawiona została modlitwa ekumeniczna za zmarłych i pomordowanych jeńców Stalagu 344 Lamsdorf, którą poprowadzili przedstawiciele wyznań: rzymskokatolickiego – ks. dziekan Adam Ciosmak, proboszcz Parafii pw. Św. Marii Magdaleny; protestanckiego – ks. radca dr Marian Niemiec, proboszcz Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Opolu; prawosławnego – ks. protodiakon Grzegorz Cebulski, z Chóru Prawosławnego Ordynariatu Wojska Polskiego Garnizonu Wrocław oraz islamskiego, imam dr Ali Abi Issa, dyrektor Muzułmańskiego Centrum Kulturalno-Oświatowego we Wrocławiu. Na zakończenie uroczystości został odczytany Apel Pamięci, następnie żołnierze 91. Batalionu Logistycznego z Komprachc oddali salwę honorową, a uczestnicy obchodów złożyli kwiaty przed Pomnikiem Martyrologii Jeńców Wojennych.
- 21 marca
- W opolskiej siedzibie muzeum odbył się wernisaż wystawy czasowej pt. „Wysilek zbrojny Polski w II wojnie światowej”, przygotowanej przez Wojskowe Biuro Badań Historycznych, które od 2010 r. jest

- komórką organizacyjną Wojskowego Centrum Edukacji Obywatelskiej.
- 23–24 marca – Muzeum było organizatorem spotkania młodzieży, w ramach projektu „Podróże do miejsc pamięci”, realizowanego przy wsparciu Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży. Uczestniczyli w nim uczniowie Niepublicznego Gimnazjum Łużyckiego w Zgorzelcu, realizujący projekt nt. Stalagu VIII A Görnitz oraz uczniowie szkół średnich z regionu Górnych Łużyc, pracujący nad projektem, poświęconym obozowi pracy w Hirschfelde koło Zittau.
- 30 marca – W siedzibie muzeum w Opolu został przeprowadzony finał wojewódzki VII edycji Regionalnego Konkursu Wiedzy Historycznej pt. „Obozy w Lamsdorf/Łambinowicach (1870–1946). Historia i współczesność”, zorganizowany wspólnie ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu. Patronat nad konkursem objął Marszałek Województwa Opolskiego, Józef Sebesta. W finale wzięło udział 19 uczniów szkół ponadgimnazjalnych z całego województwa. Nagrodę I stopnia otrzymał Tomasz Lenartowicz z Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Głubczycach, II stopnia – Damian Brzoska z III Liceum Ogólnokształcącego (dalej: LO) im. M. Skłodowskiej-Curie w Opolu, a III stopnia – Michał Sowa z LO im. Władysława Broniewskiego w Strzelcach Opolskich. Wyróżnienie przyznano Karolinie Mazur z LO im. Bohaterów Powstań Śląskich w Grodkowie oraz Jakubowi Turoniowi z Zespołu Szkół Rolniczych im. Tadeusza Kościuszki w Namysłowie.

Kwiecień

- 13 kwietnia – W Łambinowicach odbył się finał wojewódzki XX jubileuszowej edycji Konkursu Recytatorskiego Poezji Jenieckiej „Nie traćmy pamięci”. Patronat honorowy nad konkursem sprawował Marszałek Województwa Opolskiego, Józef Sebesta. W konkursie wzięło udział 43 uczniów ze szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych województwa opolskiego. Jury przyznało dziewięć nagród i sześć

wyróżnień: I nagroda – szkoły podstawowe: Julia Pawelak z Publicznej Szkoły Podstawowej (dalej: PSP) nr 15 w Opolu; gimnazja: Dominika Padewska z Zespołu Szkół (dalej: ZS) w Łambinowicach; szkoły ponadgimnazjalne: Justyna Smolarczyk z LO przy Regionalnym Centrum Kształcenia Języków Obcych w Opolu; II nagroda – szkoły podstawowe: Agnieszka Karbownik z PSP nr 2 w Niemodlinie; gimnazja: Weronika Żelowska z Publicznego Gimnazjum (dalej: PG) nr 5 w Opolu; szkoły ponadgimnazjalne: Anna Maria Podyma z III LO w Opolu; III nagroda – szkoły podstawowe: Marcel Gisal z PSP nr 2 w Głubczycach; gimnazja: Paulina Judasz z PG w Graczech; szkoły ponadgimnazjalne: Michalina Głaz z Diecezjalnego Liceum Humanistycznego w Nysie; wyróżnienia – szkoły podstawowe: Michał Jarocki z PSP w Leśnicy i Bartosz Sporek z PSP w Łambinowicach; gimnazja: Adam Gołomb z PG w Głogówku oraz Maksymilian Karwath z Zespołu Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Opolu; szkoły ponadgimnazjalne: Elżbieta Hrycaj z ZS w Tułowicach i Marek Slimak z Zespołu Szkół Ekonomicznych w Nysie.

16 kwietnia

- W opolskiej siedzibie muzeum odbyło się spotkanie, poświęcone zbrodni katyńskiej i jej upamiętnieniu we współczesnej Polsce, które zostało zorganizowane przy współpracy z opolską delegaturą Instytutu Pamięci Narodowej i Stowarzyszeniem „Rodzina Katyńska” w Opolu. Spotkaniu towarzyszyło otwarcie wystawy czasowej pt. „Zbrodnia Katyńska”, przygotowanej przez Instytut Pamięci Narodowej i opolską Rodzinę Katyńską. Podsumowaniem przedsięwzięcia było spotkanie z kierownikiem Muzeum Katyńskiego, Sławomirem Frączakiem, który przedstawił projekt tworzonego z dużym rozmachem w Cytadeli Warszawskiej Muzeum Katyńskiego.

17 kwietnia

- Wystawa muzeum pt. „Na nieludzkiej ziemi. Jeńcy polscy w ZSRR” była prezentowana podczas koncertu, przygotowanego przez Orkiestrę Symfoniczną, Chór i Chór Chłopięcy Filharmonii Opolskiej pod dyrekcją Young Chil Lee (Korea Płd.), który odbył

- się w Kościele pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła z okazji 72 rocznicy zbrodni katyńskiej.
- 20 kwietnia – W sali kameralnej Państwowej Szkoły Muzycznej w Opolu wykonany został *Kwartet na koniec Czasu*, upamiętniający 20 rocznicę śmierci Oliviera Messiaena – autora dzieła, jeńca Stalagu VIII A Görnitz. Koncert zorganizowano we współpracy z Zarządkiem Krakowskiego Oddziału Związku Kompozytorów Polskich.
- 27 kwietnia – W opolskiej siedzibie muzeum odbyło się spotkanie z dr Renatą Kobylarz-Bułą pt. „Lamsdorf/Łambinowice w filmie dokumentalnym. Nurty narracji historycznej”.

Maj

- 8 maja – W Łambinowicach obchodzono uroczyste 67 rocznicę zakończenia II wojny światowej. Przed Pomnikiem Martyrologii Jeńców Wojennych złożono kwiaty i zapalono znicze. W obchodach uczestniczyli kombataneci, przedstawiciele władz wojewódzkich i samorządowych, służb mundurowych, instytucji kulturalno-oświatowych, młodzież szkolna i mieszkańcy gminy Łambinowice. Uroczyste obchody zakończyło spotkanie z poetą Zygmuntem Dmochowskim pt. „Przegrana i nadzieja w mojej twórczości”.
- 11 maja – Ukazał się 34 tom „Łambinowickiego Rocznika Muzealnego”. Redaktorem tomu był dr Piotr Stanek.
- 18 maja – W siedzibie muzeum w Opolu otwarto wystawę czasową pt. „Moje pogodne dzieciństwo skończyło się 1 września 1939 r.”, która została przygotowana przez Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach.
- Zorganizowano V Noc Muzeów. Zainteresowani mogli zwiedzić wystawę pt. „Moje pogodne dzieciństwo skończyło się 1 września 1939 r.”, spotkać się z byłym powstańcem warszawskim – Romualdem Malinowskim, który opowiadał o swym wojennym dzieciństwie oraz obejrzeć filmy dokumentalne i fabularne o wspólnym wątku dzieciństwa w czasie wojny.
- 24 maja – W Łambinowicach zorganizowano po raz ósmy sesję edukacyjną pt. „Jeśli nie pamięć, to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej”. Wzięli w niej

udział nauczyciele, wykładowcy akademicy i studenci. Celem sesji była prezentacja możliwości edukacyjnych miejsc pamięci (z uwzględnieniem Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach), wymiana doświadczeń oraz wypracowanie nowych rozwiązań dydaktyczno-metodycznych, dotyczących edukacji historycznej, regionalnej i obywatelskiej. W tym roku gościem specjalnym był prof. dr hab. Andrzej Janowski. Szczególny akcent położono na postawę człowieka wobec zła i mechanizmy działania sprawców, ofiar, obserwatorów oraz refleksję nad sposobami skutecznych działań w edukacji, służącej budowaniu społeczeństwa obywatelskiego.

– Podczas sesji ogłoszono także wyniki IV edycji konkursu na projekt edukacyjny pt. „Póki nie jest za późno”, który odbył się pod patronatem honorowym Sekretarza Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, Andrzeja Krzysztofa Kunerta oraz Marszałka Województwa Opolskiego, Józefa Sebesty. Na konkurs zgłoszono 25 prac z całej Polski. Jury przyznało nagrody I, II i III stopnia, dwa wyróżnienia oraz nagrodę przewodniczącej jury (szczegółowe informacje o laureatach na str. 148).

25 maja

– W Opolu miało miejsce posiedzenie Rady Muzeum, która pozytywnie zaopiniowała sprawozdanie z działalności muzeum w roku 2011 oraz plan pracy na rok 2012.

29–30 maja

– W Łambinowicach odbył się finał Olimpiady „Pro Memoria”. Patronat nad przedsięwzięciem objęła Halina Bilik – Opolski Kurator Oświaty. W Olimpiadzie wzięło udział pięć drużyn, które uczestniczyły w dwudniowych zmaganiach. Pierwszego dnia, w muzeum, odbyła się część historyczna, podczas której zaprezentowano film *Olimpiada '40* oraz zorganizowano warsztaty, poświęcone roli sportu w życiu ludzi pozbawionych wolności. Drugiego dnia, na łambinowickim „Orliku” doszło do zmagania sportowych, zorganizowanych przez Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Łambinowicach. Wybrane dyscypliny zaczerpnięto z rozgrywek na wzór olimpiad, które jeńcy organizowali dwukrotnie w 1940

i 1944 r. (oficjalne igrzyska nie mogły się wówczas odbyć ze względu na toczące się działania wojenne). Całość wydarzenia odbywała się w uroczystej oprawie, wzorowanej na ceremoniale olimpijskim. Laureatami zostali uczniowie: PSP w Łambinowicach – I nagroda, PSP w Lasocicach – II nagroda i PSP w Jasienicy Dolnej – III nagroda. Ponadto ogłoszono zwyciężczynię konkursu na projekt medalu olimpijskiego, którą została Michalina Bergiel z PSP w Łambinowicach.

31 maja

- Przed siedzibą muzeum w Łambinowicach odbyło się otwarcie wystawy plenerowej pt. „Powrót Majora”, przygotowanej przez Muzeum II Wojny Światowej. Jej wernisaż zorganizowano w ramach XXIX sympozjum szkół im. Bohaterów Westerplatte i mjr. Henryka Sucharskiego.

Czerwiec

1 czerwca

- Po raz trzeci muzeum uczestniczyło w przedsięwzięciu zorganizowanym przez opolskie instytucje kulturalne i naukowe – Nocy Kultury. Dla najmłodszych uczestników przygotowano zwiedzanie wystawy pt. „Moje pogodne dzieciństwo skończyło się 1 września 1939 r.” oraz warsztaty plastyczne pt. „Z papieru, sznurka i szmatki...”. Ponadto można było obejrzeć stałą ekspozycję, prezentowaną w opolskiej siedzibie muzeum pt. „Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach – dziedzictwo regionalne, narodowe, europejskie” oraz filmy fabularne, poświęcone tematyce wojennej.

14 czerwca

- Z okazji Dnia Archiwów muzeum po raz pierwszy zorganizowało dzień otwarty w archiwum CMJW w Łambinowicach-Opolu. Uczestnicy mieli niepowtarzalną okazję zobaczenia oryginalnych dokumentów i fotografii, dotyczących jeńców wojennych w niewoli niemieckiej, na co dzień zamkniętych w archiwalnym magazynie. Mogli także odwiedzić pomieszczenia archiwalne, gdzie zobaczyli, w jaki sposób archiwalia są przechowywane i zabezpieczane przed zniszczeniem poprzez konserwację i digitalizację. Za-

interesowani mogli wyszukać w aktach ślady swojej rodziny.

- 24 czerwca
- Muzeum brało udział w 10. Opolskim Festiwalu Nauki, którego organizatorem była Politechnika Opolska. Zaprezentowano wydawnictwa muzeum, wystawę czasową pt. „Jeńcy wojenni – europejska pamięć. Łambinowice – muzeum i miejsce pamięci” oraz elektroniczne gry edukacyjne i tradycyjne puzzle, które powstały na podstawie zdjęć Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach, rysunków uczniów opolskiej szkoły plastycznej i fotografii archiwalnych.

Lipiec

- 19 lipca
- Muzeum i Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach odwiedził Konsul Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu, Gottfried Zeitz. Celem wizyty było zapoznanie się ze skomplikowaną historią Łamsdorf/Łambinowic, działalnością muzeum oraz poznanie współczesnego stanu miejsca pamięci.
- 24 lipca–3 sierpnia
- W Miejscu Pamięci Narodowej w Łambinowicach odbył się XVII Międzynarodowy Obóz Młodzieżowy, w którym uczestniczyło 29 młodych ludzi z Niemiec, Ukrainy i Polski. Organizatorami przedsięwzięcia byli: Kuratorium Oświaty w Opolu i Niemiecki Krajowy Związek Opieki nad Grobami Wojennymi Nadrenii-Palatynatu. Kończące obóz tradycyjne „Święto Pamięci” zostało zorganizowane 25 lipca. Wzięli w nim udział przedstawiciele władz samorządowych województwa opolskiego oraz wiceprezydent Nadrenii-Palatynatu – Dagmar Barten.

Sierpień

- 1 sierpnia
- W muzeum obchodzono 68 rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego. Przed Pomnikiem Powstańców Warszawskich – Jeńców Stalagu 344 Łamsdorf w Łambinowicach złożono kwiaty i zapalono znicze. W siedzibie opolskiej otwarto wystawę czasową pt. „Kobiety w Powstaniu Warszawskim”, przygotowaną przez Muzeum Niepodległości w Warszawie.

Wrzesień

1 września

- Przed Pomnikiem Martyrologii Jeńców Wojennych uroczyste upamiętniono 73 rocznicę wybuchu II wojny światowej. W obchodach wzięli udział przedstawiciele organizacji kombatanckich, władz samorządowych i służb mundurowych, parlamentarzyści, mieszkańcy regionu oraz młodzież szkolna. W uroczystości uczestniczyła również delegacja z Biura ds. Jeńców Wojennych/Osób Zaginionych Departamentu Obrony Stanów Zjednoczonych. Uczestnicy oddali cześć zmarłym i poległym minutą ciszy, a następnie złożyli kwiaty. Wartę honorową przed Pomnikiem Martyrologii Jeńców Wojennych wystawił 91. Batalion Logistyczny w Komprachcicach 10. Brygady Logistycznej w Opolu.

8 września

- Muzeum uczestniczyło w kolejnej edycji Europejskich Dni Dziedzictwa. Hasło przewodnie brzmiało: „Tajemnice muzealnej codzienności – historii zwykłych eksponatów”. Przybyli goście wysłuchali prelekcji pt. „Losy Zygmunta Krysztafkiewicza. Historia odkrywana krok po kroku”, ukazującej interesujący, ale i nierzadko żmudny proces poszukiwania informacji o losie jeńca oraz zwiedzali z przewodnikiem łambinowickie wystawy i miejsce pamięci.

26 września

- W opolskiej siedzibie muzeum odbyło się spotkanie z Januszem Rytem, autorem książki pt. *Mord pod Ciepielowem w relacjach i dokumentach*.

Październik

5 października

- W Łambinowicach upamiętniono 68 rocznicę przybycia pierwszego transportu powstańców warszawskich do Stalagu 344 Lamsdorf. Muzeum gościło byłych powstańców – Romualda Malinowskiego, Wiktora Natansona i Jana Łompierza oraz Andrzeja Pileckiego – syna Witolda Pileckiego, który po upadku powstania był krótko przetrzymywany w Lamsdorf. Przed Pomnikiem Powstańców Warszawskich – Jeńców Stalagu 344 Lamsdorf odczytano Apel Pamięci. Żołnierze 10. Opolskiej Brygady Logistycznej salwą uczcili pamięć zmarłych i pomordowanych jeńców obozów w Lamsdorf, a wszyscy uczestnicy złożyli

kwiaty i zapalili znicze. W siedzibie muzeum w Łambinowicach uhonorowano odznaczeniami osoby zasłużone dla upowszechniania pamięci o przeszłości. Ponadto minutą ciszy zebrani uczcili pamięć Kazimierza Czaszy oraz Henryka Łagodzkiego, jeńców Stalagu 344 Lamsdorf, zmarłych w 2012 r. Ostatnim akcentem obchodów była prelekcja pt. „Rotmistrz Witold Pilecki – powstaniec i jeńiec” dr. Piotra Stanka, wspomnienia A. Pileckiego o ojcu oraz zwiedzanie wystawy pt. „Rotmistrz Witold Pilecki – ochotnik do Auschwitz”, przygotowanej przez Dolnośląską Inicjatywę Historyczną we współpracy z Instytutem Pamięi Narodowej.

12 października

– Dzięki przychylności Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, prof. dr. hab. Władysława Stępniaaka, we wrześniu 2012 r. muzeum zawarło porozumienie z Narodowym Archiwum Cyfrowym. Na jego mocy, 12 października, w Archiwum CMJW w Łambinowicach-Opolu został wdrożony Zintegrowany System Informacji Archiwalnej – ZoSIA. Muzeum dołączyło w ten sposób do grona kilku instytucji spoza kręgu archiwów państwowych, które przystąpiły do projektu. ZoSIA to aplikacja przeznaczona do ewidencji i inwentaryzacji zbiorów archiwalnych oraz szybkiego i precyzyjnego wyszukiwania danych. Dzięki niej, poprzez www.szukajwarchiwach.pl, zasób archiwalny muzeum będzie szeroko udostępniany w internecie.

19 października

– W siedzibie muzeum w Opolu odbył się wernisaż fotografii Sławoja Dubiela. Otwarto wystawę pt. „Historia naturalna”. Opolski artysta-fotografik zaprezentował kilkanaście zdjęć, wykonanych na terenie byłego kompleksu obozów jenieckich i poligonu wojskowego w Łambinowicach.

23 października

– Róża Bednorz, historyk, dziennikarka, działaczka społeczna, długoletni, emerytowany pracownik muzeum, członek Komitetu Redakcyjnego „Łambinowickiego Rocznika Muzealnego” została uhonorowana Nagrodą im. Karola Miarki, przyznawaną przez marszałków dwóch województw: opolskiego i śląskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury

- i nauki osobom wnoszącym trwale wartości humanistyczne do kultury narodowej, w myśl idei propagowanych przez Karola Miarke.
- 24–25 października – Muzeum gościło grupę nauczycieli szkół średnich z Nadrenii-Palatynatu, której towarzyszył kierownik Miejsca Pamięci KL Osthofen – Uwe Bader oraz koordynator współpracy z naszym muzeum – dr Albrecht Gill. W Łambinowicach uczestnicy seminarium – poprzez zwiedzanie wystaw i miejsca pamięci oraz warsztaty – poznali historię kompleksu obozów w Lamsdorf/Łambinowicach. W Opolu uczestniczyli w promocji informatora pt. *Miejsce Pamięci KL Osthofen*.
- październik – Decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego naukowy periodyk, wydawany przez muzeum znalazł się na liście czasopism punktowanych.

Listopad

- 11 listopada – Muzeum i Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach odwiedził Ranko Tomović – Konsul Honorowy Republiki Serbskiej w Czeladzi.
- 12 listopada – Muzeum oraz Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach odwiedziły Elena Iwanowna Semienowa – Naczelnik Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Miasta Norylsk, Irina Goldman z Departamentu Kultury Urzędu Miasta w Moskwie, a także Swietłana Slesariewa – Dyrektor Muzeum Historii Rozwoju Norylskiego Okręgu Przemysłowego w Norylsku.
- 21 listopada – W opolskiej siedzibie muzeum odbyło się spotkanie z prof. dr. hab. Włodzimierzem Suleją pt. „Józef Piłsudski w służbie Niepodległej 1867–1935”.
- 26–30 listopada – W muzeum w Łambinowicach po raz siódmy zorganizowano Dni Otwarte. W tym roku odbywały się pod hasłem „Potrzeba matką wynalazku”. Uczestnikom zaprezentowano jenieckie losy za pośrednictwem przedmiotów, które odgrywały istotną rolę w żołnierskiej codzienności w latach II wojny światowej. Szczególne zainteresowanie wzbudziła działalność Arthura Westona w Stalagu VIII B (344) Lamsdorf, który, wytwarzając protezy kończyn, potrafił przywrócić nadzieję i wolę życia blisko 1000 jeń-

ców-inwalidów. Podczas warsztatów młodzież usłyszała także o kompasie, ukrytym w guziku brytyjskiego munduru, aparacie fotograficznym Billa Lawrence'a, schowanym w pudełku na buty, a także radiodbiornikach, ukrytych pomiędzy książkami.

Grudzień

- 10 grudnia – W Opolu zorganizowano spotkanie świąteczno-noroczne pracowników i emerytów muzeum.
- grudzień – Najnowszy film edukacyjny naszego muzeum pt. *Lamsdorf/Łambinowice. Muzeum i miejsce pamięci* w reżyserii A. Schatton zdobył nagrodę Złotego Kopernika na III Festiwalu Filmów Edukacyjnych EDUKINO w Warszawie.

Od stycznia do grudnia 2012 r. w łambinowickiej siedzibie muzeum były eksponowane cztery wystawy stałe: „Jeńcy polscy w ZSRR”, „Obozy jenieckie w Lamsdorf 1870–1945”, „Radzieccy jeńcy wojenni w Stalagu 318/VIII F (344) Lamsdorf”, „W niewoli niemieckiej” (nowa wystawa, prezentowana od 16 stycznia) oraz trzy wystawy czasowe własne: „Wystawa fotografii Sławoja Dubiela i Sławomira Mielnika ze spektaklu pt. «Życ za wszelką cenę»”, „Życie sportowe żołnierzy polskich w niewoli niemieckiej w latach 1939–1945” oraz wystawa okolicznościowa „Nie traćmy pamięci. Utwory literackie powstałe w obozach Wehrmachtu (1939–1945)”. W Opolu eksponowano dwie wystawy stałe: „Opole. Minorytów 3” i „Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach – dziedzictwo regionalne, narodowe, europejskie” oraz jedna wystawa czasowa własna „W krzywym zwierciadle. Jeńcy wojenni w obozach Wehrmachtu”. W Łambinowicach wystawione były dwie ekspozycje czasowe obce: „Powrót Majora” (Muzeum II Wojny Światowej) i „Rotmistrz Witold Pilecki – ochotnik do Auschwitz” (Dolnośląska Inicjatywa Historyczna we Wrocławiu i Instytut Pamięci Narodowej we Wrocławiu). W Opolu prezentowano cztery wystawy czasowe obce: „Armia generała Andersa” (Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi), „Wysilek zbrojny Polski w II wojnie światowej” (Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie), „Moje pogodne dzieciństwo skończyło się 1 września 1939 r.” (Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach) oraz „Historia naturalna” (przedstawiana w ramach II Opolskiego Festiwalu Fotografii).

Na terenie całego kraju oraz w Niemczech w różnych ośrodkach i instytucjach prezentowano siedem wystaw czasowych: „Bóg się rodzi, moc truchleje...» Święta Bożego Narodzenia w niewoli niemieckiej i radzieckiej podczas

II wojny światowej”, „Jeńcy wojenni – europejska pamięć. Łambinowice – muzeum i miejsce pamięci”, „Na nieludzkiej ziemi. Jeńcy polscy w ZSRR”, „Książka w obozach polskich jeńców wojennych na terenie III Rzeszy i krajów okupowanych (1939–1945)”, „Malarstwo jeńców wojennych”, „Portrety jeńców”, „Życie sportowe żołnierzy polskich w niewoli niemieckiej w latach 1939–1945”.

W 2012 r. muzeum realizowało trzy projekty ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Programy Ministra) w ramach programów: 1) Dziedzictwo kulturowe priorytet Wspieranie działań muzealnych, wykonując zadanie pt. „Konservacja unikatowej części zasobu archiwalnego CMJW w Łambinowicach-Opolu”. Dzięki temu muzeum poddało konserwacji 67 jednostek archiwalnych z zespołu Wehrmachtauskunftstelle für Kriegerverluste und Kriegsgefangene (dalej: WAsT), które stanowią najważniejsze, a niejednokrotnie jedyne dostępne w Polsce, źródło informacji, dotyczące indywidualnych losów polskich jeńców wojennych w czasie II wojny światowej; 2) Kolekcje priorytet Kolekcje muzealne, realizując zadanie pt. „Zakup kolekcji pocztówek z końca XIX i początku XX wieku, ukazujących fragmenty historii obecnego Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach”. Dzięki temu wsparciu zbiory naszego muzeum powiększyły się o unikatową kolekcję liczącą 182 obiekty; 3) Wieloletniego Programu Rządowego KULTURA+ Priorytet Digitalizacja realizując zadanie pt. „Digitalizacja unikatowej części zasobu archiwalnego CMJW w Łambinowicach-Opolu”. Dzięki dotacji muzeum digitalizuje dokumenty zespołu archiwalnego WAsT oraz zakupiło sprzęt do masowego i bezpiecznego przechowywania danych cyfrowych.

Iwona Biegun